

122^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (ολοήμερο τμήμα)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

<< ΖΩΑ ΥΠΟ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ >>

ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥΣ

ΚΑΡΑΜΠΟΥΛΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ - ΝΤΕΛΛΑ ΟΛΓΑ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2013-2014

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

<< Ζώα υπό εξαφάνιση >>

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε στο ολοήμερο τμήμα με τη συνεργασία δύο νηπιαγωγών και 23 νηπίων (7 αγόρια και 16 κορίτσια).

ΑΦΟΡΜΗΣΗ

Από την αρχή του σχολικού έτους τα νήπια ιδιαίτερα τα αγόρια έδειξαν μία ιδιαίτερη ενασχόληση στις ελεύθερες δραστηριότητες στο παιχνίδι με τα άγρια ζώα(λιοντάρια, πολικό πουάμα, αρκούδες, κλπ) ,έφτιαχναν φωλιές, τσίρκο, φάρμες , γεμάτες με ζώα στα οποία αφιέρωναν τον περισσότερο χρόνο τους. Ζωγράφιζαν επίσης συνέχεια άγρια ζώα τον εαυτό τους , και τους φίλους ή τους συμμαθητές τους να είναι κοντά στα ζώα. Επίσης έφερναν συχνά ως ζητούμενο στην ομάδα να ασχοληθούμε με τα ζώα και να <<μάθουμε γι αυτά>>.

Έτσι ενώ ο προσανατολισμός των νηπιαγωγών ήταν να συνεχίσουμε και να επεκτείνουμε το σχολικό λαχανόκηπο αποφασίσαμε εφόσον είχαμε δεδομένο και ξεκάθαρο το ενδιαφέρον της πλειοψηφίας του τμήματος να ασχοληθούμε με τα ζώα και να το οργανώσουμε σε περιβαλλοντικό πρόγραμμα που θα διατρέχεται από δραστηριότητες αρωγό της πολιτιστικής διάστασης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΠΡΙΝ ΥΠΟΒΑΛΛΟΥΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

4 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2013 Παγκόσμια ημέρα προστασίας των ζώων. Αφιερώσαμε την ημέρα μας στα ζώα ,τη σχέση μας μαζί τους, εάν και πως τα φροντίζουμε , πως παίζουμε μαζί τους εάν αυτό που εμείς θεωρούμε παιχνίδι είναι και για τα ζώα το ίδιο ευχάριστο παιχνίδι. Είδαμε έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό με ζώα που δεν ήταν στην καλύτερη φυσική κατάσταση και τέθηκαν ζητήματα για την κακοποίηση και τη μείωση του πληθυσμού κάποιων ζώων.

Διαπιστώσαμε ότι το ενδιαφέρον των παιδιών ήταν ιδιαίτερα έντονο. Κόλλησαν σε χρωματιστά χαρτόνια ένα άγριο ζώο το καθένα και του έφτιαξαν ένα φιλόξενο περιβάλλον για να ζήσει .Επίσης φτιάξαμε μαγνητάκια- μόντιλε για το ψυγείο μας καρδούλες από πηλό, κολλήσαμε ένα ζωάκι επάνω, κρεμάσαμε χάντρες, τη φωτογραφία του κάθε παιδιού σε μια καρδούλα και σε μια δεύτερη την υπόσχεση του καθενός να ότι θα προστατεύει και θα φροντίζει τα ζώα .

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗΣ ΓΙΟΡΤΗΣ. Συζητώντας με τα παιδιά τι ρόλους θα ήθελαν για να ετοιμάσουμε την ιστορία για τη γιορτή μας μια ομάδα τεσσάρων παιδιών που επέλεξαν να ζουν στο Βόρειο Πόλο, ζήτησαν από τον Αι Βασίλη αυτά τα Χριστούγεννα να <<βάλει μυαλό στους μεγάλους και να αλλάξουν δράσεις έτσι ώστε να μη λιώνουν οι πάγοι και κινδυνεύει η ζωή των φίλων τους των ζώων >>. Την ώρα που τα παιδιά έλεγαν τα λόγια προβάλλαμε στην άκρη των σκηνικών εικόνες ζώων (φώκιες, πολική αρκούδα, πιγκουίνους, που προσπαθούσαν να φτάσουν ένα κομμάτι πάγου και ν' ανέβουν πάνω του να σώσουν τη ζωή τους. Ο προβληματισμός των παιδιών μεταφέρθηκε και στις οικογένειες όχι μόνο από τη διοργάνωση της γιορτής αλλά και από όλες τις ερωτήσεις και ότι άλλο μετέφεραν τα παιδιά στο σπίτι. Οι γονείς των παιδιών μας δήλωσαν για μια ακόμη φορά τη διάθεσή τους να βοηθήσουν σε οτιδήποτε χρειαστούμε. Έτσι ήμαστε πλέον σίγουρες ότι η επιλογή του προγράμματος

ήταν σωστή ,επικοινωνήσαμε με περιβαλλοντικές οργανώσεις, και υποβάλλαμε για έγκριση το πρόγραμμα.

Απόσπασμα από τη χριστουγεννιάτικη γιορτή

*Νάτο άσπρο από το χιόνι που τη χώρα μας σκεπάζει
καθαρό σαν την καρδιά μας που τον κόσμο τώρα αλλάζει
και αγνό σαν την ψυχή μας που μια χάρη σου ζητάει. Φαμπιόν*

*Εδώ στης γης την άκρη τα πολύ παλιά τα χρόνια
ζούσαμε ευτυχισμένοι μες τους πάγους και τα χιόνια .*

*Τώρα όμως οι πάγοι λιώνουν το νερό όλο ανεβαίνει
τα αρκουδάκια ,και οι φώκιες και οι φτωχοί οι πιγκουίνοι Οδυσσέας
που βουλιάζουν οι φωλιές τους είναι πια δυστυχισμένοι.*

*Αν οι πάγοι εδώ λιώσουν, τα ζώακια που αγαπούμε
δε θα βρίσκουνε πια χώρο λίγο να ξεκουραστούνε. Ελισάβετ*

*Κι από το πολύ κολύμπι κινδυνεύουν να πνιγούνε.
Γι αυτό δώσε Αι Βασίλη στους μεγάλους το μυαλό .
πριν να είναι πια αργά να σταματήσουν το κακό.*

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Χρήση της μεθόδου project ,εργασία σε ομάδες, διαθεματική προσέγγιση της γνώσης.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Να εργάζονται σε ομάδες αρμονικά και με υπευθυνότητα για να επιτύχουν τον κοινό στόχο της ολοκλήρωσης του προγράμματος και να εμπεδώσουν την αξία της ομαδικής εργασίας και της από κοινού επίτευξης του στόχου.

Να γνωρίσουν γενικές κατηγορίες ζώων στο περιβάλλον τους και ιδιαίτερα τα ζώα που είναι υπό εξαφάνιση (σε παγκόσμια κλίμακα, στην Ελλάδα, στην πόλη μας) να ανακαλύψουν ομοιότητες και διαφορές τις συνήθειές τους και να αμβλυνθούν οι προκαταλήψεις που οδηγούν σε εχθρικές ή αρνητικές στάσεις απέναντι σε ορισμένα ζώα.

Να αναγνωρίζουν ότι τα ζώα για να επιβιώσουν χρειάζονται νερό, τροφή και αέρα και πως διαθέτουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά προκειμένου να προστατευτούν είτε από τον άνθρωπο είτε από άλλα ζώα είτε από τις καιρικές συνθήκες.

Να μάθουν ότι υπήρξαν κατηγορίες ζώων που έζησαν σε παλαιότερες εποχές και δεν υπάρχουν σήμερα, όπως για παράδειγμα οι δεινόσαυροι.

Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα σχετικά με τη διατήρηση και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Να αποκτήσουν θετική στάση και συμπεριφορά απέναντι στο περιβάλλον με σεβασμό στους ζωντανούς οργανισμούς και τον τόπο που ζουν και να κατανοήσουν το δικαίωμά τους να έχουν ένα ασφαλές φυσικό καταφύγιο.

Να συνειδητοποιήσουν την αλληλεπίδραση του περιβάλλοντος με τις δραστηριότητες των ανθρώπων και την αναπόσπαστη σχέση που υπάρχει μεταξύ τους.

Να αποκτήσουν κριτική και δημιουργική σκέψη απέναντι σε περιβαλλοντικά ζητήματα και την πεποίθηση ότι μας αφορούν όλους υιοθετώντας θετικές στάσεις.

Να εξοικειωθούν με πρακτικές που ευνοούν την ομαδική δράση, τον εθελοντισμό, και κάθε άλλη πρακτική που έχει στόχο την επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Να μάθουν ποιες είναι οι περιβαλλοντικές οργανώσεις που έστειλαν υλικό στο σχολείο μας και μας έκαναν εκπαιδευτικό πρόγραμμα ,τις δράσεις τους και να νιώσουν μέλη μιας μεγάλης ομάδας που σέβεται και προστατεύει το περιβάλλον και όλους τους οργανισμούς που ζουν σε αυτό.

Να βιώσουν το <<άνοιγμα στην κοινωνία>> νιώθοντας ικανοποίηση ότι συμμετέχουν σε μια κοινή προσπάθεια με τους γονείς τους, το νηπιαγωγείο, μαθητές του Δημοτικού Σχολείου, και πολλές περιβαλλοντικές οργανώσεις που θα στείλουν υλικό, και θα λάβουν τα αποτελέσματα του δικού μας προγράμματος, καθώς και την ευαισθητοποίηση και άλλων ανθρώπων με την αφίσα και την κοινοποίηση των δράσεών τους.

Να εξοικειωθούν με βασικές ερευνητικές διαδικασίες όπως η φωτογράφιση, η βιντεοσκόπηση, τα ερωτηματολόγια κ λ π

Να βιώσουν όλες τις μορφές της τέχνης ως μέσα έκφρασης και επικοινωνίας της ομάδας.

Να έρθουν σε επαφή και να μάθουν τη μέθοδο του animation εμπλουτίζοντας τα εκφραστικά τους μέσα στην τέχνη.

Να παρουσιάσουν το πρόγραμμα στο τέλος του έτους στους γονείς και τους φίλους τους και να νιώσουν ικανοποίηση από την επιβράβευση της προσπάθειάς τους και την αίσθηση ότι τα μηνύματα είχαν πολλούς αποδέκτες αφού μέρος του προγράμματος θα αποσταλεί σε περιβαλλοντικές οργανώσεις .

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ-ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^{ος} στόχος

Να γνωρίσουν τα άγρια ζώα που ζουν στον πλανήτη για τα οποία εκδήλωσαν έντονο ενδιαφέρον από την αρχή του σχολικού έτους καθώς ζώα και πουλιά που ζουν στην Ελλάδα και την Αθήνα και είναι υπό εξαφάνιση ή τρωτά και να μάθουμε γι' αυτά.

Δραστηριότητες

Τα παιδιά ξεχωρίζουν τα ήμερα από τα άγρια ζώα και κατανοούν πότε ένα ζώο θεωρείται άγριο και ποιες είναι οι συνθήκες της ζωής του.(μελέτη περιβάλλοντος, μαθηματικά σύνολα).

Τα παιδιά έχουν φέρει βιβλία, περιοδικά, εικόνες, υλικό από το διαδίκτυο, υλικό που έφεραν οι νηπιαγωγοί και το κυριότερο υλικό που μας έστειλαν πολλές περιβαλλοντικές οργανώσεις και το οποίο ταχυδρόμησαν στο σχολείο δίνοντας μεγάλη χαρά στα νήπια.(μελέτη περιβάλλοντος, γλώσσα, άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία)

Η WWF αρχές Φεβρουαρίου παρουσίασε εκπαιδευτικό πρόγραμμα στα νήπια για τα ζώα και τα πουλιά υπό εξαφάνιση στην Ελλάδα. (Μελέτη περιβάλλοντος, γλώσσα, άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία).

Τα νήπια αναγνωρίζουν ζώα που ζουν στην Ελλάδα και ζώα που ζουν σε άλλες περιοχές του πλανήτη. Στον πλανήτη ποια ζώα κινδυνεύουν; (μελέτη περιβάλλοντος, γλώσσα.)

Βλέπουμε το γεωγραφικό χώρο που ζουν τα ζώα που μας ενδιαφέρουν (πάγοι, σαβάννα, Ελλάδα)και τον εντοπίζουμε στον παγκόσμιο χάρτη. Τα νήπια είναι εξοικειωμένα με το χάρτη της Ελλάδας και αφού βρούμε τη χώρα μας στον παγκόσμιο χάρτη σημειώνουμε τα μέρη που ζουν τα ζώα και τα πουλιά. (μελέτη περιβάλλοντος, μαθηματικά, γλώσσα).

Έχουμε ανακατεμένες τις εικόνες με ζώα του πλανήτη που κινδυνεύουν με εξαφάνιση, και τα κολλάμε πάνω στον παγκόσμιο χάρτη με βάση που ζει το καθένα (γλώσσα, μαθηματικά).

Τα νήπια μιμούνται με το σώμα τους τις κινήσεις το βάδισμα και τις συνήθειες των ζώων.(θεατρική τέχνη).

Ακούμε τις φωνές των ζώων που εξαφανίζονται καθώς και των θαλάσσιων πλασμάτων που μας έστειλαν οι περιβαλλοντικές οργανώσεις τις ταυτοποιούμε με τα ζώα και τις μιμούμαστε (θεατρική τέχνη, μαθηματικά).

Παρατηρούμε τις εικόνες ζώων και κάνουμε ταξινομήσεις- ομαδοποιήσεις με βάση το πού ζουν (ξηρά- θάλασσα- αέρας) (μελέτη περιβάλλοντος, μαθηματικά).

Μαθαίνουμε για τα μωρά των ζώων και τα ίχνη τους που μας έστειλαν οι οργανώσεις και τα συγκρίνουμε μεταξύ τους και με τα δικά μας (μελέτη περιβάλλοντος ,μαθηματικά)

Παρατηρούμε τα ονόματα των ζώων, μαντεύουμε βλέποντας την καρτέλα, ποιο ζώο μπορεί να είναι και επαληθεύουμε τοποθετώντας τις στους πίνακες αναφοράς. Τα παιδιά παίζουν το παιχνίδι αυτό και σε ομάδες συλλέγοντας πόντους για την ομάδα τους κάθε φορά που βρίσκουν σωστά τα ονόματα.(γλώσσα, ανθρωπογενές περιβάλλον και αλληλεπίδραση).

Στη γωνιά της γραφής τα παιδιά αφού ζωγραφίσουν το αγαπημένο τους ζώο μόνα τους ή με εμπειρικάρες προσπαθούν να γράψουν το όνομά του. (γλώσσα, εικαστικά) Επίσης σε φύλλα εργασίας που υπάρχουν παροιμίες από τις περιβαλλοντικές οργανώσεις και άλλες που βρήκαμε μόνοι μας συμπληρώνουμε λέξεις με ονόματα των ζώων που υπάρχουν γραμμένα στην τάξη ή στις καρτέλες αναφοράς.(γλώσσα)

Τα νήπια συναρμολογούν παζλ που μας έδωσε η WWF(ζώα) ,η Mom(θαλάσσιο περιβάλλον) και άλλα που έχουμε στο σχολείο. Πχ <<πού ζει; >>, <<τι τρώει;>> κλπ (μελέτη περιβάλλοντος, μαθηματικά)

Φτιάχνουμε τα δικά μας παζλ .Κάθε παιδί διαλέγει ένα ζώο το κόβει σε κομμάτια το ανασυνθέτει σε φύλλο χαρτόνι και στο τέλος το ζωγραφίζει.(δημιουργία και έκφραση, μαθηματικά).

Διαβάζουμε παραμύθια και ιστορίες με πρωταγωνιστές τα ζώα που μας ενδιαφέρουν όπως,<< Η Χρυσομαλλούσα και οι 3 αρκούδες>> <<το αρνάκι που ήρθε για φαγητό>> <<Ένας λύκος γλυκούκος >><<τα τρία μικρά λυκάκια>> που παρουσιάζουν τα άγρια ζώα ευάλωτα και φιλικά.(λογοτεχνία, γλώσσα)

Κατασκευάζουμε κι εμείς δύο δικά μας παραμύθια με πρωταγωνιστές ζώα που βρέθηκαν σε κίνδυνο, το εικονογραφούμε από εικόνες που κόψαμε από παλιά φθαρμένα παραμύθια , φιλοτεχνούμε εξώφυλλο και οπισθόφυλλο τα διαβάζουμε στους γονείς μας ,τα εκθέτουμε την ημέρα της γιορτής και τέλος τα τοποθετούμε στη βιβλιοθήκη της τάξης μας. (γλώσσα, λογοτεχνία, εικαστικά, δημιουργικότητα.)

Φτιάχνουμε ιστορία από κάρτες που είχε η μουσειοβαλίτσα της Mom.(γλώσσα, δημιουργικότητα και φαντασία).

Τα παιδιά φέρνουν παροιμίες και αινίγματα τα οποία συζητάμε και μαντεύουμε το νόημά τους. Στη συνέχεια τις δραματοποιούμε με τα παιδιά.(γλώσσα, θεατρική έκφραση ,δημιουργικότητα). πχ <<Ο λύκος κι αν εγέρασε και άλλαξε το μαλλί του μήτε τη γνώμη του άλλαξε μήτε την κεφαλή του.>>

<<Ο λύκος το τρίχωμα αλλάζει το χούι ποτέ. >> <<κολυμπάει σαν δελφίни >>, <<τσιμπάει σαν αχινός>> κα.

Παίζουμε το παιχνίδι <<εξαφανίζεται- εξαφανίζεται >> όπως το πετάει –πετάει. Όταν λέμε ένα ζώο, πουλί, ερπετό ή πλάσμα της θάλασσας που κινδυνεύει με εξαφάνιση τα παιδιά σηκώνουν το δείκτη του χεριού ψηλά. Όταν το πλάσμα δεν κινδυνεύει το δάχτυλο πρέπει να είναι πάνω στο γόνατο. Όταν σηκωθεί χέρι κατά λάθος χάνει ένα πόντο η ομάδα.(γλώσσα, δημιουργία και έκφραση, κοινωνικές δεξιότητες)

Φτιάχνουμε δικά μας λίμερικ- γλωσσοδέτες όπως <<ο Νίκος ο λύκος πήδηξε ένα μέτρο μήκος>> <<μια αρκούδα στην ακρούδα μπαίνει μέσα στη βαρκούλα>>(γλώσσα, δημιουργικότητα, ομαδικό παιχνίδι).

Παίζουμε κάρτες μνήμης με ζώα της θάλασσας από τη μουσειοβαλίτσα της Mom.(γλώσσα, κοινωνική αλληλεπίδραση, αυτορρύθμιση)

Ακούμε τραγούδια όπως <<αρκουδάκι μικρό και παχουλό>> <<αρκούδα καφέ>> <<ένα ελάφι μια φορά>> <<λαφίνα>> τα τραγουδάμε αργά, γρήγορα, αστεία, χαρούμενα, τα χορεύουμε, (μουσική αγωγή και δημιουργικότητα, αναπαραγωγή μουσικών ακουσμάτων)

Φτιάχνουμε το δικό μας τραγούδι και το παρουσιάζουμε στο διπλανό τμήμα. (μουσική αγωγή και δημιουργικότητα, παρουσίαση μουσικών εκτελέσεων) .

Κατασκευάζουμε μάσκες με ζώα που επιλέγει το κάθε παιδί για τις Απόκριες και παίζουν πλήθος παιχνιδιών οργανωμένων και μη .(εικαστικά, δημιουργική χρήση υλικών, θεατρική τέχνη,)

Παίζουμε ομαδικά παιχνίδια παραδοσιακά και αυτοσχέδια όπως<< λύκε, λύκε είσαι εδώ;>> << το τσακάλι και η ουρά του>> << ακολουθώ τα ίχνη του λύγκα>> Η λευκή αρκούδα κάνει διαδρομές στο άσπρο χιόνι. (μαθηματικά ,φυσική αγωγή, αυτορρύθμιση συμπεριφοράς)

Κάνουμε ομαδικό κολάζ με τα άγρια ζώα στο φυσικό τους περιβάλλον ζώα που εξαφανίζονται στον πλανήτη, και στην Ελλάδα.(εικαστικά δημιουργικότητα),

Διαβάζουμε το πάνινο βιβλίο με τα πλάσματα υπό εξαφάνιση της Mom και στη συνέχεια τα κολλάμε πάνω σε τσόχινο ύφασμα που είναι κεντημένος ο βυθός και κάθε πλάσμα μπαίνει στο μέρος που κατοικεί.(η φώκια σε σπηλιά, το σφουγγάρι στο βυθό κλπ).στη συνέχεια τα παιδιά παίζουν παιχνίδια αυτοσχέδια και οργανωμένα στο βυθό καθώς γίνονται φώκιες και τα μωρά τους δελφίνια, λευκοί καρχαρίες, χελώνες καρέτα-καρέτα, αστερίες, προσπαθούν να αποφύγουν τα δίχτυα του ψαρά κολυμπούν μακριά από τον τόπο που ρίχνουν τα απόβλητα τα εργοστάσια κλπ . (μελέτη περιβάλλοντος, δημιουργικότητα και φαντασία, κοινωνικές δεξιότητες)

Κατασκευή ατομικού κολάζ όπου κάθε παιδί επιλέγει ένα άγριο ζώο και ζωγραφίζει γύρω του ένα ασφαλές περιβάλλον για να ζει.(εικαστικά, δημιουργικότητα, ενσυναίσθηση).

Βλέπουμε πίνακες ζωγραφικής και γλυπτά που στο θέμα τους υπάρχουν ζώα υπό εξαφάνιση ζωγραφισμένα από διάφορους ζωγράφους ,εποχές, τεχνοτροπίες, πολιτισμούς. Σε τέσσερις πίνακες που δεν βρήκαμε τον καλλιτέχνη και τον τίτλο τα νήπια αφού πρότειναν τίτλους ψηφίσαμε και δώσαμε τον επικρατέστερο. Παρατηρήσαμε τους πίνακες, εκφράζουμε τα συναισθήματά μας και ζωγραφίζουμε γύρω τους φτιάχνοντας έτσι κορνίζα για τον καθένα. Στα γλυπτά φτιάχνουμε πλαίσιο

κορνίζα , με βότσαλα από την αυλή του σχολείου . Τα εκθέτουμε στο χώρο εκδηλώσεων (συναισθηματική αγωγή, εικαστικά, δημιουργικότητα και φαντασία, δημιουργική χρήση υλικών).

Τα νήπια που επιθυμούν ζωγραφίζουν το κάθε ένα στο καβαλέτο άγρια ζώα σε χαρτί 30 X 40 τα οποία στολίζουν και αυτά το χώρο της γιορτής.(δημιουργία και έκφραση)

Τα παιδιά του Δημοτικού Σχολείου παίζουν στα νήπια κουκλοθέατρο του οποίου το κείμενο έγραψαν μόνα τους και τα νήπια παίζουν κουκλοθέατρο αντίστοιχα έργο που επέλεξαν εκείνα. Η υπόθεση είναι ότι τα ζώα που εκτρέφονται και τα άγρια ζώα συνομιλούν και διαπιστώνουν και οι δύο ομάδες ότι κινδυνεύουν από τους ανθρώπους και οι δύο ομάδες για διαφορετικούς λόγους η καθεμιά. (θεατρική έκφραση, γλώσσα, συνεργασία και άνοιγμα του νηπιαγωγείου, κοινωνικοποίηση, προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη.)

Επίσκεψη στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στο Μαρούσι όπου τα νήπια βλέπουν όλα τα ζώα υπό εξαφάνιση. Τα παιδιά έχουν προετοιμάσει την επίσκεψη, φωτογραφίζουν τα ζώα, τα παρατηρούν, τα μιμούνται, ρωτούν τις υπεύθυνες στο Μουσείο για ότι τα ενδιαφέρει και παίρνουν απαντήσεις. Στο τέλος της επίσκεψης μας δίνουν εικόνες ζώων και μπογιές να τα ζωγραφίσουμε .(γλώσσα, μελέτη περιβάλλοντος ,φαντασία και δημιουργικότητα, πληροφορική, προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη).

2^{ος} στόχος

Αίτια που συντελούν στη εξαφάνιση των ζώων και των πουλιών. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των παιδιών και αύξηση της ενσυναίσθησής τους όσον αφορά τα ζωντανά πλάσματα που κινδυνεύει το σπίτι τους.

Δραστηριότητες

Επίσκεψη της WWF στο σχολείο όπου με αφίσες , ηλεκτρονικό υπολογιστή και προτζέκτορα ενημέρωσε τα νήπια για ανθρώπινες παρεμβάσεις που καταρχήν μειώνουν τους πληθυσμούς των ζώων και τελικά ίσως τους εξαφανίσουν.(γλώσσα, μελέτη περιβάλλοντος).

Επίσκεψη του Συλλόγου Προστασίας και Άγριας Ζωής όπου στο εκπαιδευτικό τους πρόγραμμα μας ενημερώνουν για τους κινδύνους που απειλούν τα ζώα στην πόλη και γενικότερα για τις παρεμβάσεις των ανθρώπων και τα προβλήματα που αυτή επιφέρει στην άγρια ζωή. .(γλώσσα, μελέτη περιβάλλοντος).

Υλικό που μας έστειλαν οι περιβαλλοντικές οργανώσεις και που έφεραν τα νήπια από τον υπολογιστή στο σπίτι τους.(γλώσσα, πληροφορική).

Παίζουμε το θεατρικό παιχνίδι(με αφορμή τη Χριστουγεννιάτικη γιορτή που συχνά μνημονεύουν τα παιδιά) <<Όταν λιώνουν οι πάγοι>>. Όσο παίζει η μουσική τα παιδιά περπατάνε σαν αρκούδες πολικές, φώκιες, πιγκουίνοι . Όταν η μουσική σταματήσει τα παιδιά προσπαθούν όλα μαζί να ξαπλώσουν πάνω σε άσπρο ύφασμα απλωμένο στο πάτωμα. Καθώς ό το παιχνίδι συνεχίζεται το λευκό ύφασμα συνεχώς μαζεύεται και ένα γαλάζιο ύφασμα παίρνει τη θέση του. Τα ζώα έχουν όλο και λιγότερο χώρο για να σταθούν. Τα παιδιά αισθάνονται τη δυσκολία που αντιμετωπίζουν τα ζώα με το λιώσιμο των πάγων.(θεατρική τέχνη, προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη).

Ιστορία που μας διηγήθηκε ένας παππούς για το κυνήγι της βαλτόπαπιας και των τρυγονιών και πώς τα πουλιά δεν ξαναφάνηκαν στον τόπο τους. (γλώσσα, κοινωνική και προσωπική ανάπτυξη, άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία.)

3^{ος} στόχος

Να κατανοήσουν πως η συμπεριφορά των ανθρώπων έχει επηρεάσει τη φύση και πώς η εξαφάνιση ζώων και φυτών έχει επιπτώσεις στην τροφική αλυσίδα και τελικά στον άνθρωπο. Να αρχίσουν να συνειδητοποιούν τις τροφικές σχέσεις μεταξύ των διάφορων οργανισμών τόσο σε χερσαία όσο και σε θαλάσσια οικοσυστήματα και την ανάγκη προστασίας αυτών των οικοσυστημάτων.

Δραστηριότητες

Εντοπίσαμε (μέσα από τις αναφερθείσες πηγές) με τα παιδιά παράγοντες όπως η αλόγιστη υλοτομία, οι πυρκαγιές και η αλλαγή χρήσης της γης μετά από αυτές, ή τρύπα του όζοντος (για την οποία μιλήσαμε τα Χριστούγεννα) τα αέρια που εκλύονται στο περιβάλλον, η τοξική ρύπανση και η ρύπανση γενικότερα η αλλαγή του κλίματος όπως και η εισαγωγή ξένων ειδών στα τοπικά οικοσυστήματα αλλάζουν και διαταράσσουν την ισορροπία των ειδών. (μελέτη περιβάλλοντος, γλώσσα πληροφορική).

Διαβάζουμε το παραμύθι «Η Αρκούδα πεινάει». Με αφορμή το βιβλίο μιλάμε για τα ζώα σε χειμερία νάρκη (αρκούδα, καθώς και πως επηρεάζονται όταν για κάποιο λόγο αναστατώνεται η ζωή τους και διαταράσσεται ο ύπνος τους. Στη συνέχεια μιμούνται τον ύπνο της αρκούδας. (μελέτη περιβάλλοντος, γλώσσα, λογοτεχνία ,θεατρική έκφραση.)

Παρατηρούμε τη συμπεριφορά των ζώων κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες (τι κάνει το ελάφι αν πιάσει πυρκαγιά; Πώς επηρεάζεται η ζωή του;) (τι κάνει η πολική αρκούδα όταν λιώνουν οι πάγοι;) (τι συμβαίνει όταν οι κυνηγοί πυροβολούν συνεχώς και ενοχλούν τα πουλιά;) τι θα γίνει εάν ομάδες ζώων αρχίσουν να εξαφανίζονται; (κοινωνική και προσωπική ανάπτυξη, μελέτη περιβάλλοντος, οργάνωση μαθησιακών ευκαιριών για εξαγωγή συμπερασμάτων.)

Διαβάζουμε παραμύθια και ιστορίες όπως <<το καμένο δάσος>> και το δραματοποιούμε. (λογοτεχνία, θεατρική έκφραση, γλώσσα)

Θεατρικό παιχνίδι. Τα παιδιά χωρίζονται σε τρεις ομάδες μηχανικοί και αρχιτέκτονες που θέλουν να χτίσουν ξενοδοχεία καταστήματα και γενικά μια ολόκληρη πόλη , ξυλοκόποι που συνεργάζονται μαζί τους, και ζώα του δάσους. Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες σχεδιάζουν την πόλη, πού θα χτίσουν τι, τους δρόμους, πόσα κτίρια πόσα καταστήματα και πού ,κόβουν τα δέντρα , και τα ζώα μην έχοντας στέγη και τροφή εξαφανίζονται. Τι θα γίνει όταν χαθεί το δάσος και κτίρια πάρουν τη θέση του; Τι θα

απογίνουν τα ζώα; (μαθηματικά, γλώσσα, θεατρική έκφραση, συναισθηματική και κοινωνική αγωγή)

Animation το λιώσιμο των πάγων με ζωγραφιές. Η πρώτη δραστηριότητα οργανώθηκε με τα παιδιά της Ε Τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Η φώκια και η αρκούδα ζουν ευτυχισμένα γλιστρώντας στα παγόβουνα, μέχρι τη στιγμή που οι πάγοι λιώνουν και τα ζώα ζητούν βοήθεια. (εικαστικά και δημιουργικότητα και φαντασία, πληροφορική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη, άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία).

Animation με playmobil (εικαστικά και δημιουργικότητα). Η δραστηριότητα οργανώθηκε πάλι με τα παιδιά της Ε Τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Στην πλούσια βλάστηση του δάσους άνθρωποι ,ζώα και πουλιά ζουν χαρούμενοι μέχρι τη στιγμή που οι άνθρωποι κόβουν τα δένδρα, αφήνουν σκουπίδια στο δάσος και γίνεται ανάφλεξη. Πολλά ζώα δεν καταφέρνουν να σώσουν τη ζωή τους ... Τότε ζητούν βοήθεια..... (εικαστικά και δημιουργικότητα και φαντασία, πληροφορική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη, άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία).

Μαθαίνουμε με τι τρέφονται τα άγρια ζώα και τι γίνεται όταν εξαφανιστεί η τροφή τους. (γλώσσα, μελέτη περιβάλλοντος).

Θεατρικό παιχνίδι τα παιδιά επιλέγουν ποιο ζώο θα ήθελαν να είναι και σε μια καρτέλα ζωγραφίζουν την τροφή τους. Μαζεύουμε όλες τις κάρτες στο κέντρο του χώρου. Ύστερα φορούν υφάσματα και μάσκες και σκορπισμένα στο χώρο κινούνται στο ρυθμό της μουσικής. Όταν σταματήσει η μουσική το κάθε νήπιο βρίσκει την κάρτα του και πιάνει το χέρι του άλλου. Όταν όλοι βρουν την κάρτα τους είναι πιασμένοι σε ένα μεγάλο κύκλο. Η νηπιαγωγός ακουμπά κάποια παιδιά τα οποία πετούν την κάρτα τους στο κέντρο του κύκλου και κάθονται κάτω. Ο κύκλος σπάει και τα παιδιά συζητούν για τα συναισθήματά τους.(θεατρική τέχνη, συναισθηματική και κοινωνική αγωγή.)

Θεατρικό παιχνίδι. Τα παιδιά ορίζουν το χώρο που υπάρχουν καλλιέργειες σιτηρών καλαμποκιού και οπωροφόρων. Κοντά τους βρίσκεται ένα εργοστάσιο που με τα απόβλητά του μολύνει το έδαφος. Ο γεωργός ψεκάζει και αυτός με πολλά φυτοφάρμακα που μολύνουν τις καλλιέργειες. Ζώα, πουλιά και άνθρωποι τρώνε από αυτά τα προϊόντα. Τι μπορεί να συμβεί στην υγεία τους; (μαθηματικά, γλώσσα, συναισθηματική αγωγή)

4^{ος} στόχος

Να αισθανθούν και να συνειδητοποιήσουν ότι φαινόμενα όπως η αιχμαλωσία η κακοποίηση , η εξόντωση ,και η εκμετάλλευση των άγριων ζώων είναι βάρβαρες πράξεις .Να προβληματιστούν και να αναπτύξουν στάσεις ζωής που θα προωθούν το σεβασμό και την προστασία όλων των μορφών ζωής.

Δραστηριότητες

Βλέπουμε εικόνες από αρκούδες σε αιχμαλωσία, γορίλλες, ελέφαντες λευκούς καρχαρίες, ελάφια και φίδια σε αιχμαλωσία ή τραυματισμένα και συζητάμε για τα συναισθήματά μας. συμφωνούμε ... (μελέτη, γλώσσα, συναισθηματική αγωγή)

Φέρνουμε στο Νηπιαγωγείο, ορτύκι και καναρίνι σε κλουβί και αφού τα ταίσουν τα νήπια, συζητάμε για τις συνθήκες της ζωής τους, εάν μπορούν τώρα να ζήσουν ελεύθερα στη φύση εάν πιστεύουν ότι είναι χαρούμενα κλπ. (μελέτη περιβάλλοντος, γλώσσα, συναισθηματική αγωγή)

Βλέπουμε εικόνες με χάμστερ σε κλουβιά και σκίουρους και βάζουμε καταστάσεις προβληματισμού στα παιδιά εάν τα άγρια ζώα είναι ευτυχισμένα σε αυτές τις συνθήκες. (γλώσσα, συναισθηματική αγωγή, μελέτη περιβάλλοντος)

Διαβάζουμε το παραμύθι <<μα που πήγαν οι νυχτερίδες;>> και συζητάμε (λογοτεχνία, γλώσσα, συναισθηματική αγωγή).

Θεατρικό παιχνίδι. Τα μισά παιδιά γίνονται ζώα και τα άλλα κυνηγοί. Αρχίζει η μουσική και όσα ζώα πιαστούν θα μπουν φυλακή. Συζητούμε για τα συναισθήματά μας. (θεατρική τέχνη, συναισθηματική αγωγή)

5^{ος} στόχος

Να μάθουμε πως οι περιβαλλοντικές οργανώσεις βοηθούν. Να βρούμε τρόπους που κι εμείς μπορούμε να βοηθήσουμε. Να συνειδητοποιήσουμε ότι είμαστε υπεύθυνοι για ότι συμβαίνει γύρω μας να υιοθετήσουμε συμπεριφορές υπεύθυνου πολίτη και να επηρεάσουμε και τον κοινωνικό μας περίγυρο προς αυτή την κατεύθυνση.

Δραστηριότητες

Από το υλικό που μας έστειλαν και από τα εκπαιδευτικά προγράμματα που μας έκαναν στο σχολείο βλέπουμε τις παρεμβάσεις των οργανώσεων ώστε να προστατεύεται ο πληθυσμός των άγριων ζώων και να μην αιχμαλωτίζονται (πχ οι αρκούδες να μην αποτελούν θέαμα για τους περαστικούς ως χορεύτριες) (γλώσσα, μελέτη περιβάλλοντος συναισθηματική αγωγή, πληροφορική)

Συζητάμε με τα παιδιά πως θα μπορούσαμε να προστατέψουμε την άγρια ζωή στο σχολείο μας και αποφασίζουμε πως μια εφικτή λύση θα ήταν να κρεμάσουμε φωλιές ξύλινης στα δέντρα της αυλής μας. Τις ζωγράφισαν τα παιδιά ώστε να βρίσκουν καταφύγιο τα πουλιά και αγοράζουμε και σπόρους από το Σύλλογο Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής. (γλώσσα, δημιουργικότητα και φαντασία, συναισθηματική και κοινωνική αγωγή)

Αποφασίζουμε όλα τα ζωντανά πλάσματα που υπάρχουν στην αυλή μας πουλιά και έντομα να μην τα ενοχλούμε, να ενημερώσουμε τους συμμαθητές μας από το άλλο τμήμα και να υπενθυμίζουμε με ταμπέλες που θα φτιάξουμε ότι δεν ενοχλούμε τα πουλιά και ότι τα έντομα και τα σκουλήκια δεν είναι παιχνίδια για συλλογή. (γλώσσα, κοινωνική και συναισθηματική αγωγή)

Αναρτήσαμε σε εμφανές σημείο του σχολείου μας και μοιράσαμε σε όλα τα παιδιά τα τηλέφωνα του Συλλόγου Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής ώστε όταν θα ξαναβρούμε κάποιο πουλάκι που έπεσε από τη φωλιά του αφού του δώσουμε τις

πρώτες βοήθειες να απευθυνθούμε στο Σύλλογο για περαιτέρω βοήθεια.(γλώσσα, κοινωνική αγωγή, άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία)

Συζητήσαμε εάν μπορούμε να υιοθετήσουμε αρκούδα ή χελώνα για ένα χρόνο.(γλώσσα, κοινωνική και συναισθηματική αγωγή).

6^{ος} στόχος

Να υιοθετήσουμε συμπεριφορές υπεύθυνου πολίτη και να επηρεάσουμε και τον κοινωνικό μας περίγυρο προς αυτή την κατεύθυνση.

Δραστηριότητες

Κατασκευάζουμε κονκάρδα για τους γονείς και τους γνωστούς μας που είναι κυνηγοί για να θυμούνται ότι μπορούν να κυνηγούν μόνο την περίοδο που επιτρέπεται και μόνο τα ζώα ή τα πουλιά που θα φάνε. Να μην κυνηγούν τα ζώα για εκτόνωση ή ως χόμπι. (εικαστικά, δημιουργικότητα και φαντασία, γλώσσα, κοινωνική και συναισθηματική αγωγή).

Κατασκευάζουμε με τα παιδιά το ΠΡΑΣΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ στο οποίο κολλάμε όλα τα απειλούμενα και τα τρωτά είδη και γράφουμε συνθήματα , τις υποσχέσεις τις σκέψεις, και τα συναισθήματά μας. Στο τέλος παιδιά και εκπαιδευτικοί το υπογράφουμε. (γλώσσα, εικαστικά, συναισθηματική αγωγή, δημιουργικότητα και φαντασία).

Να τυπώσουμε και να δώσουμε στους γονείς τον οδηγό Πρώτων Βοηθειών για τα τραυματισμένα πουλιά.(γλώσσα, συναισθηματική αγωγή).

Φτιάχνουμε αφίσα με φωτογραφίες που τραβήχτηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος, και σκέψεις των παιδιών και την τοποθετούμε στην είσοδο του σχολείου. (δημιουργικότητα και φαντασία, γλώσσα, κοινωνική αγωγή)

Ετοιμάζουμε γιορτή για το τέλος του χρόνου που θα παρουσιάσουμε το μουσικό παραμύθι <<ο Πέτρος και ο λύκος>> στους γονείς τα αδέρφια και τους φίλους μας καθώς και το περιβαλλοντικό και πολιτιστικό μας πρόγραμμα.(η γιορτή είναι αρμός όλων των κοινωνικο-συναισθηματικών και γνωστικών στόχων).

Ετοιμάζουμε έκθεση με τις χειροτεχνίες τους πίνακες και όλο το υλικό που ετοίμασαν τα παιδιά και το εκθέτουμε την ημέρα της γιορτής.(φαντασία και δημιουργικότητα, άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία).

Παρουσιάζουμε το υλικό και τη γιορτή μας στο άλλο τμήμα του νηπιαγωγείου και στο δημοτικό σχολείο που μας βοήθησε στη δημιουργία του animation.

Μαζί με το πρόγραμμα της γιορτής μας μοιράζουμε και το έντυπα στους καλεσμένους μας <<ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΓΡΙΑ ΖΩΗ>> και τους ζητούμε τις επόμενες μέρες να μας πουν τις σκέψεις και τις εντυπώσεις τους από την παρουσίαση του προγράμματος των παιδιών.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το πρόγραμμα αξιολογείται από την αρχή της εφαρμογής του και κάποιες δραστηριότητες εμπλουτίζονται καθώς τα παιδιά όχι απλώς ανταποκρίνονται αλλά φέρνουν συνέχεια υλικό και θέλουν να μάθουν και να κάνουν όσο το δυνατόν περισσότερες δραστηριότητες..

Το ενδιαφέρον των παιδιών διατηρήθηκε αμείωτο σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος, προβληματισμοί, ερωτήσεις, πλήθος συναισθημάτων, αναδύθηκαν σε όλες τις δραστηριότητες, τόσο που οι 6 περίπου μήνες της υλοποίησής του να φαντάζουν μικρό διάστημα και να χρειαζόμαστε περισσότερο χρόνο.

Εργάστηκαν με έντονο ενδιαφέρον και ενθουσιασμό ατομικά, σε ομάδες, στο σύνολο.

Εμπλούτισαν τις γνώσεις τους και θεωρούμε ότι η στάση ζωής τους απέναντι στα πλάσματα που η ζωή τους κινδυνεύει και εν γένει σε περιβαλλοντικά ζητήματα έχει δρομολογηθεί να είναι η ενδεδειγμένη ώστε η επόμενη γενιά πολιτών να είναι πιο υπεύθυνη από τη δική μας.

Οι οικογένειες στήριξαν το πρόγραμμα, συμμετείχαν και χάρηκαν με την εμπλοκή των παιδιών και τη δική τους καθώς ενέκριναν απόλυτα τους στόχους του προγράμματος.

Τα νήπια χάρηκαν ιδιαίτερα που έγιναν αποδέκτες αλληλογραφίας από περιβαλλοντικές ομάδες και που το προϊόν της εργασίας τους πήγε στις οργανώσεις και στον κοινωνικό τους περίγυρο. Εκδήλωσαν την επιθυμία να το ξανακάνουμε πράγμα που δυστυχώς δεν θα γίνει γιατί θα πάνε στο Δημοτικό Σχολείο.

Δραστηριότητες

Συζητούμε με τα παιδιά μετά τη γιορτή τι τους άρεσε στο πρόγραμμα ποιο κομμάτι ευχαριστήθηκαν περισσότερο τι πιστεύουν ότι θα μπορούσαμε να κάνουμε άλλο, πως αισθάνονται εάν είναι ικανοποιημένα από την συμμετοχή τους κλπ.

Καταγραφή θετικών και αρνητικών σημείων που αναφέρουν τα παιδιά.

Καταγραφή με τα νήπια και σύμφωνη γνώμη των γονέων ποιο και πόσο υλικό θα στείλουμε στις οργανώσεις που συνεργάστηκαν μαζί μας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΚΑΤΟΜΥΡΙΑ ΦΥΤΑ ΨΕΚΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕ 1 ΓΡΑΜΜΑΡΙΟ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΟΥ

ΤΑ ΤΡΩΝΕ 1.000.000 ΕΝΤΟΜΑ

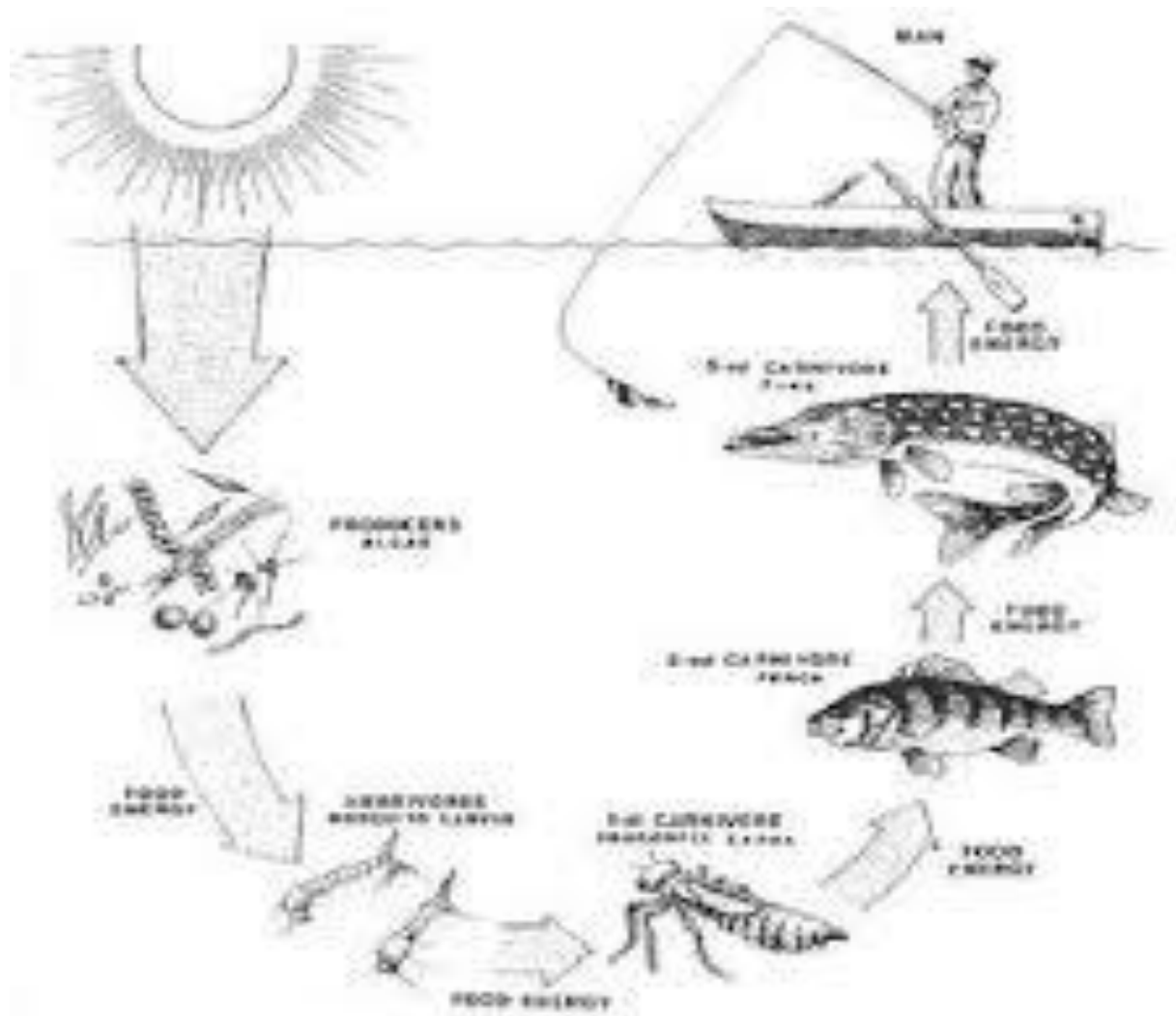
ΕΝ ΤΑ ΤΡΩΝΕ 100 ΠΟΥΛΙΑ

ΤΡΩΓΟΝΤΑΙ ΑΠΟ 1 ΓΕΡΑΚΙ

ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΓΡΙΑ ΖΩΗ

1. Δεν πρέπει να αφαιρούμε τη ζωή ειδών της άγριας φύσης, να καταστρέφουμε τις φωλιές τους να κλέβουμε τα αυγά ή τα μικρά τους, να τα βαλσαμώνουμε.
2. Αντικαθιστούμε το κυνήγι των ζώων που απειλούνται με την παρατήρηση και φωτογράφιση των ζώων αυτών.
3. Όσοι είμαστε κυνηγοί να τηρούμε αυστηρά τους κανόνες του κυνηγιού.
4. Προσέχουμε τα κατοικίδια μας να μην επιτίθενται σε είδη της άγρια ζωής.
5. Όταν οδηγούμε ιδιαίτερα κοντά σε καταφύγια ζωής, και σε αγροτικές περιοχές προσέχουμε να μην πατήσουμε κάποιο ζώο.

6. Δεν προσπαθούμε να κρατήσουμε κάποιο άγριο ζώο στο σπίτι μας. Τα είδη της άγριας ζωής δεν είναι κατάλληλα για κατοικίδια και υποφέρουν από τις συνθήκες αιχμαλωσίας.
7. Τοποθετούμε τεχνητές φωλιές, ταΐστρες και ποτίστρες για να βοηθήσουμε τα είδη να επιβιώσουν, αν το περιβάλλον είναι αφιλόξενο.
8. Επισκεπτόμαστε με την οικογένεια και τους φίλους μας οικολογικά σημαντικές περιοχές για να δούμε την άγρια ζωή στο φυσικό της περιβάλλον, έτσι ώστε να δημιουργήσουμε οικονομικό κίνητρο στις τοπικές κοινωνίες, μέσω του οικότουρισμού για την προστασία τους.
9. Δεν πετάμε ποτέ σκουπίδια στη φύση γιατί πολλές φορές τα ζώα παγιδεύονται σε αυτά ή τα νομίζουν για τροφή και τα καταπίνουν.
10. Δεν αγοράζουμε δώρα που προέρχονται από είδη που απειλούνται με εξαφάνιση.
11. Απαιτούμε την απαγόρευση της χρησιμοποίησης των ζώων στα τσίρκο και καλύτερες συνθήκες διαμονής στους ζωολογικούς κήπους.
12. Ενημερώνουμε φίλους και γνωστούς για τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η άγρια ζωή και για τα απειλούμενα είδη.
13. Προτιμούμε τα βιολογικά προϊόντα και προσπαθούμε να πείσουμε τους γεωργούς και τους κτηνοτρόφους να υιοθετήσουν και αυτοί τους ίδιους τρόπους παραγωγής.
14. Συμμετέχουμε στην ανακύκλωση των προϊόντων και αγοράζουμε προϊόντα από ανακυκλωμένα υλικά.

ΠΩΣ ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΥΜΕ ΤΙΣ ΑΚΤΕΣ ΜΑΣ

1. Προσέχουμε να μην αφήνουμε τα σκουπίδια μας στην παραλία και να μη μετατρέπουμε τις ακτές μας σε δημόσιες τουαλέτες.
2. Να παίρνουμε μαζί μας και να φροντίζουμε για την ανακύκλωση των μπαταριών που μας τελειώνουν.
3. Όταν φεύγουμε από την παραλία να συγκεντρώνουμε τα σκουπίδια που υπάρχουν γύρω μας ακόμα και αν δεν τα κάναμε εμείς.
4. Ζητάμε από την τοπική αυτοδιοίκηση να τοποθετήσει τους απαραίτητους κάδους σκουπιδιών.
5. Αν δούμε αποχέτευση ή βυτιοφόρο να αδειάζει ανεξέλεγκτα απόβλητα στη θάλασσα, ειδοποιούμε τις τοπικές Αρχές.
6. Καταγγέλλουμε πλοία ή σκάφη αναψυχής που ρυπαίνουν όταν τα αντιληφθούμε.
7. Αποφεύγουμε να ανάβουμε φωτιές στην παραλία.
8. Δεν αφαιρούμε αστερίες, αχινούς και κοχύλια από το βυθό της θάλασσας για να τα χρησιμοποιήσουμε ως διακοσμητικά στοιχεία.
9. Όταν ταξιδεύουμε δεν πετάμε σκουπίδια στην θάλασσα ιδιαίτερα αυτά που δεν αποικοδομούνται.

ΠΩΣ ΘΑ ΒΟΗΘΗΣΟΥΜΕ ΕΝΑ ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΕΝΟ ΠΟΥΛΙ

Πράξη πρώτη

Βάλτε το πουλί μέσα σε ένα χαρτόκουτο έτσι που να χωράει και να μπορεί να σταθεί όρθιο. Τοποθετείστε από κάτω εφημερίδες σχισμένες σε λουρίδες για να απορροφούν τις κουτσουλιές του. Ανοίξτε μικρές τρύπες, ώστε να παίρνει αέρα αλλά να είναι σκοτεινά. Το χαρτόκουτο δεν πρέπει να είναι τεράστιο αλλά ούτε και μικρό. Κλείστε το καλά. Μην το αφήνετε να κυκλοφορεί ελεύθερο γιατί θα χειροτερεύσει τα τραύματά του. Το κουτί και το σκοτάδι είναι η καλύτερη προσωρινή ακινητοποίηση που μπορείτε να προσφέρετε για τα κατάγματά του. Οτιδήποτε άλλο θα το ταλαιπωρήσει. Αφήστε το κάμπωση ώρα σε ένα ήσυχο και ζεστό μέρος (όχι όμως στον ήλιο) για να ξεπεράσει όσο γίνεται το σοκ.

Πράξη δεύτερη

Τα περισσότερα τραυματισμένα πουλιά δεν πεθαίνουν από την πείνα αλλά από την αφυδάτωση. Δώστε του νερό με ζάχαρη και ίσως ελάχιστο αλάτι με μια σύριγγα από την οποία θα έχετε προηγουμένως αφαιρέσει τη βελόνα. Ίσως χρειαστούν δυο άτομα και μια πετσέτα εάν έχει επικίνδυνα νύχια. Για να το πιάσετε σκεπάστε του το κεφάλι με μια πετσέτα και κρατήστε το από το σώμα, τα πόδια και την ουρά σαν ανθοδέσμη. Αν το ράμφος του είναι πολύ μυτερό προσέξτε τα μάτια σας, αν είναι πολύ μικρό ή δεν ανοίγει εύκολα στάξτε το νερό στα ρουθούνια του. Μη φοβάστε δε θα πνιγεί. Ξαναβάλτε το στο κουτί και αφήστε το ήσυχο.

Πράξη Τρίτη

Μην κάνετε τίποτε άλλο. Μη δώσετε τροφή ή φάρμακα, μάλλον κακό θα του κάνουν σε αυτή τη φάση, παρά καλό. Αν έχει καιρό να φάει ούτως ή άλλως δεν πρέπει να φάει πολύ. Αν έχει φάει πρόσφατα, δεν είναι ανάγκη να ξαναφάει τώρα. Έχετε ήδη κάνει το καλύτερο που μπορείτε για να του σώσετε τη ζωή. Απομένει μόνο να επικοινωνήσετε με κάποιο Κέντρο Περίθαλψης Άγριων Ζώων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αθανασάκης, Α. (1987). *Οικολογική Παιδεία και Περιβαλλοντική Αγωγή*. Αθήνα: Μπουκουμάνη
2. Αριανούτσου, Μ. & Φαραγγιτάκης, Γ. (1996). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στα Χερσαία Οικοσυστήματα της Ελλάδας*. Αθήνα : ΥΠΕΧΩΔΕ
3. Δημοπούλου Μ., Ζόμπολας Τ., Μπαμπίλα Ε. & Χατζημιχαήλ, Μ. (2001). *Περιβαλλοντική αγωγή για μικρά παιδιά*. Αθήνα: Καλειδοσκόπιο
4. Chauvel, D.&P. (1998). *Δραστηριότητες, Διερευνήσεις, Ανακαλύψεις για Παιδιά του*

- Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού. (Μετάφραση: Δραπόντες, Ν.) Αθήνα: ΤΥΠΩΘΗΤΩ*
5. Cornell, J.(1998) *Ας μοιραστούμε τη φύση με τα παιδιά (Μετάφραση: Δημητριάδου, Σ. κ.ά.) Παρατηρητής*
- 6.Hicks, J.L. *Γνωρίστε από κοντά. τα πουλιά. (Μετάφραση: Θεοδωρακάτος, Δ.) Αθήνα: Παλμύρα α.ε.*
7. *Εμείς κι ο κόσμος, Μελέτη του περιβάλλοντος Β', Γ' & Δ' δημοτικού. Αθήνα: ΟΕΔΒ Ερευνώ και ανακαλύπτω, Ε' δημοτικού Αθήνα: ΟΕΔΒ*
8. Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας - Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων. (1996). *Ελληνικοί Υγρότοποι, Αθήνα: Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος*
9. Παπασιδέρης Ι. (1996). *Θέματα Οικολογίας και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αθήνα: Συμμετρία*

Εγκυκλοπαίδειες:

- 19) ΥΔΡΙΑ, εταιρία ελληνικών εκδόσεων Α.Ε.
- 20) ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΓΝΩΣΕΩΝ, Γεωργίου Δ. Παπαϊωάννου, Αθήνα
- 21) Τεγόπουλος, Χ & Νίκας, Ν.(1999). *Ο θαυμαστός κόσμος των ζώων* Αθήνα:

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ ΜΑΖΙ ΜΑΣ

Αρκτούρος τηλ. 2386041500.μας έστειλε πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό έντυπο και ηλεκτρονικό .

WWF τηλ. 2103314893 έκανε εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο Νηπιαγωγείο στις 14 Φεβρουαρίου ώρα 10π.μ-11.π.μ και έστειλε πολύ υλικό έντυπο και ηλεκτρονικό..

Εταιρεία Προστασίας της Φύσης τηλ. 2103224944 2103314563

Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία τηλ.2107274372 έχουν το Κόκκινο βιβλίο με τα απειλούμενα είδη. Με βάση αυτό εμείς φτιάξαμε το <<πράσινο βιβλίο>> όπου κανένα πλάσμα δεν κινδυνεύει.

Ελληνικό κέντρο περίθαλψης Άγριων ζώων τηλ. 2297031338 (Γιάννης Πουλόπουλος), 6937145333 (Δέσποινα Χατζηνικολάου). Είναι στην Αίγινα και μας κάλεσαν να πάμε, μας ζήτησαν συνεργασία , ζωγραφιές των παιδιών.

Καλλιστώ τηλ 2310252530 εσωτ.2 ,έδρα Θεσσαλονίκη ,κυρία Λιάνα Μπουσιάκη έστειλαν υλικό έντυπο και βιβλία..

Κ.Π.Ε. Στυλίδας τηλ.2238023121 φαξ 2238023137. Είμαστε μέλη, μας έστειλαν έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό.

Mom Εταιρεία για τη μελέτη της φώκιας τηλ 2105222888 Σολωμού18 Εξάρχεια,1^{ος} όροφος μας έδωσε εκπαιδευτική βαλίτσα με υλικό για τα πλάσματα της θάλασσας που απειλούνται.μας χάρισαν βιβλίο αφίσα και cd

Σύλλογος Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής Μενελάου134 Καλλιθέα 2109510075 fax2109510075 εκπ/κο πρόγραμμα και έστειλαν υλικό <<άγρια ζωή στην πόλη μας>>.ANIMA

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία 2108228704 έστειλε αφίσες και βιβλία.

Αρχέλων τηλ 2108982600